Verordening tot wijziging van de Verzamelverordening Werk en inkomen Rheden 2026

De raad van de gemeente Rheden;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 6 oktober 2026

gelet op artikel 8, 8a en 8b, artikel 10b, 35, 36 en artikel 47 van de Participatiewet, artikel 35 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en artikel 35 van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, artikel 147 en 149 van de Gemeentewet en artikel 2, derde lid van de Wet sociale werkvoorziening en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004;

overwegende dat het gewenst is om de regels over werk en inkomen, die bij deze zijn gebundeld in één verordening te wijzigen in verband met wetswijzigingen en inhoudelijke componenten,

b e s l u i t :

vast te stellen: **de verordening tot wijziging van de Verzamelverordening Werk en Inkomen gemeente Rheden 2026**

Artikel I Wijziging verordening

De Verzamelverordening Werk en Inkomen gemeente Rheden 2026 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 komt te luiden:

Artikel 1 Definities

1. Alle begrippen die in deze verordening worden gebruikt en die niet nader worden omschreven, hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz 2004, Awb en onderliggende ministeriële regelingen en besluiten.
2. In deze verordening wordt verstaan onder:
    a. Bbz: Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004.
    b. Benadelingsbedrag: de netto-uitkering waarop eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt of is gedaan ten gevolge van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan.
    c. Inkomen: totaal van het inkomen, bedoeld in artikel 32 en 33 van de Participatiewet, waarbij de algemene bijstand ook als inkomen wordt gerekend.
    d. Intermediaire activiteit: hulp bij een beperking op bewegen, waarbij ondersteuning wordt geboden bij activiteiten die de inwoner zelf niet kan uitvoeren door deze beperking.
    e. Interne werkbegeleiding: door een collega geboden dagelijkse werkbegeleiding op de werkvloer omdat de werknemer anders niet in staat is zijn werkzaamheden uit te

voeren, en waarbij sprake is van meer dan de gebruikelijke begeleiding van een werknemer op een werkplek

f. Inwoner: een persoon zoals bedoeld in artikel 11 van de Participatiewet, die in de gemeente Rheden staat ingeschreven in de basisregistratie personen en woonachtig is in de gemeente Rheden.
g. IOAW: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers.
h. IOAZ: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen.
i. Jobcoaching: door een erkende deskundige geboden methodische ondersteuning aan personen met een arbeidsbeperking en aan werkgevers, gericht op het vinden en behouden van werk.
j. Maatregel: besluit waarmee een uitkering geheel of gedeeltelijk wordt geweigerd wegens het niet naleven van een wettelijke verplichting of het tonen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid;
k. Maatschappelijke participatie: het verrichten van onbeloonde activiteiten, gericht op deelname aan het maatschappelijk leven.
l. Mantelzorg: langdurige zorg die wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie, de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt, en niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden.
m. Student: de inwoner die jonger is dan 27 jaar en uit ‘s Rijks kas bekostigd onderwijs kan volgen en in verband daarmee aanspraak heeft op studiefinanciering op grond van de Wet Studiefinanciering 2000.
n. Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid: tekortschietend besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan als bedoeld in artikel 18, tweede lid, van de Participatiewet;
o. Ten laste komend kind: het kind jonger dan 18 jaar voor wie de alleenstaande ouder of de gehuwde volgens de wet financieel verantwoordelijk is en waarbij aanspraak wordt gemaakt of kan worden gemaakt op kinderbijslag op grond van de Algemene Kinderbijslagwet.
p. Uitkering: bijstand op grond van de Participatiewet of een uitkering op grond van de IOAW of de IOAZ.
q. Uitvoeringsplan/plan v. aanpak: Een schriftelijk plan waarin de stappen staan aangegeven die door de inwoner worden ondernomen teneinde diens uitstroom naar algemeen geaccepteerde arbeid mogelijk te maken en waarin de wederzijdse rechten en plichten staan aangegeven.
r. UWV: Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen.
s. Voorziening: door het college noodzakelijk geachte voorziening, gericht op arbeidsinschakeling waaronder mede wordt begrepen persoonlijke ondersteuning bij het verrichten van opgedragen taken.
t. Werkgever: degene die op basis van een arbeidsovereenkomst de bevoegdheid heeft om de arbeid van een werknemer gedurende een overeengekomen periode aan te wenden in zijn organisatie.
u. Werknemer: persoon die op basis van een arbeidsovereenkomst arbeid verricht bij de werkgever, daaronder begrepen een persoon als bedoeld in artikel 10d eerste of tweede lid van de wet met wie de werkgever een dienstbetrekking is aangegaan, dan wel dit van plan is.
v. Wet: Participatiewet, tenzij anders vermeld.

B

Artikel 2.1, eerste lid, komt te luiden:

1. Tot de doelgroep van dit hoofdstuk behoren inwoners:
    a. voor wie het college verantwoordelijk is voor de ondersteuning bij de arbeidsinschakeling op grond van artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de wet met inachtneming van artikel 7, derde lid, van de wet.
    b. voor wie het college verantwoordelijk is voor de ondersteuning bij de arbeidsinschakeling op grond van artikel 7a, eerste lid, van de wet.

C

Na artikel 2.3 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.3a Maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling

1. Het college kan een persoon die behoort tot de doelgroep ondersteunen bij maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling, zowel met een aanbod tot maatschappelijke participatie als bedoeld in het tweede lid, als bij een eigen initiatief van de persoon.
2. De ondersteuning bestaat uit:
    a. activiteiten of voorzieningen die gericht zijn op arbeidsinschakeling, zoals scholing, sollicitatietraining, stage en proefplaats; of
    b. het verstrekken van informatie en advies over participatiemogelijkheden, het motiveren en ondersteunen van de persoon bij het zetten van stappen richting arbeidsinschakeling, het wijzen op bestaande voorzieningen en activiteiten waaraan de persoon kan deelnemen of het wegnemen of beheersbaar maken van praktische belemmeringen, ter bevordering van arbeidsinschakeling.
3. Het college biedt uitsluitend ondersteuning voor zover deze:
    a. bijdraagt aan de doelen van maatschappelijke participatie;
    b. noodzakelijk is omdat de maatschappelijke participatie anders redelijkerwijs niet kan worden gerealiseerd;
    c. wat betreft kosten in een redelijke verhouding staat tot het te verwachten resultaat;
    d. de arbeidsinschakeling niet belemmert;
    e. de concurrentieverhoudingen niet beïnvloedt;
    f. niet leidt tot verdringing op de arbeidsmarkt; en
    g. waar relevant, in samenhang met voorzieningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 wordt vormgegeven.
4. Het college stemt de aard, inhoud en duur van de ondersteuning af op de behoeftes, mogelijkheden en capaciteiten van de persoon en vermeldt de hieraan verbonden voorwaarden en verplichtingen.

D

Na artikel 2.3a (nieuw) wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 2.3b Maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling

1. Het college kan een persoon die behoort tot de doelgroep ondersteunen bij maatschappelijke participatie indien arbeidsinschakeling niet mogelijk is, zowel met een aanbod tot maatschappelijke participatie als bedoeld in het tweede lid, als bij een eigen initiatief van de persoon.
2. De ondersteuning bestaat uit:
    a. activiteiten of voorzieningen die gericht zijn op deelname aan het maatschappelijk leven om sociaal isolement te voorkomen en te doorbreken, zoals cursus, training, mantelzorg, vrijwilligerswerk, deelname aan sociale netwerken; of
    b. het verstrekken van informatie en advies over participatiemogelijkheden, het motiveren en ondersteunen van de persoon bij het zetten van stappen richting maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling, het wijzen op bestaande initiatieven en activiteiten waaraan de persoon kan deelnemen, of het wegnemen of beheersbaar maken van praktische belemmeringen voor participatie, indien arbeidsinschakeling niet mogelijk is.
3. Het derde en vierde lid van artikel 2.3a zijn van overeenkomstige toepassing.

E

Artikel 2.6 eerste lid komt te luiden:

1. Het college kan, als dit door hem noodzakelijk wordt geacht, een inwoner die behoort tot de doelgroep, toestemming verlenen om op een proefplaats bij een werkgever onbeloonde werkzaamheden te verrichten met behoud van uitkering.

F

Hoofdstuk 4 (oud) wordt vervangen door een nieuw hoofdstuk en komt te luiden:

Hoofdstuk 4 Afstemming

Paragraaf 4.1 Algemene bepalingen

Artikel 4.1 Toepassingsbereik

Deze verordening is van toepassing op de volgende gedragingen:

a. het niet nakomen door de belanghebbende van een verplichting voortvloeiend uit de Participatiewet, met uitzondering van de artikelen 17, eerste lid, en 36b, vierde lid, van die wet;
b. het tonen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid;
c. het niet nakomen door de belanghebbende die voor de zelfstandige voorziening in het bestaan is aangewezen op arbeid in dienstbetrekking, van een verplichting als bedoeld in artikel 13, tweede of vierde lid, van de IOAW of een op grond van hoofdstuk III van die wet aan de uitkering verbonden verplichting;
d. het niet nakomen door de belanghebbende van een verplichting als bedoeld in artikel 13, tweede of vierde lid, van de IOAZ of een op grond van hoofdstuk III van die wet aan de uitkering verbonden verplichting.

Paragraaf 4.2 Procedurele voorschriften

Artikel 4.2 Redelijke termijn bij oplegging maatregel

1. Het college legt de maatregel op binnen een redelijke termijn na het bekend worden van de met de maatregel verband houdende feiten en omstandigheden die zijn gemeld door de belanghebbende of waarover een signaal is ontvangen uit voor het college toegankelijke administraties. De redelijke termijn is in ieder geval verstreken na zes maanden.
2. De maatregel wordt niet opgelegd als het recht op uitkering is beëindigd.

Artikel 4.3 Zienswijze

1. Voordat de maatregel wordt opgelegd, stelt het college de belanghebbende in de gelegenheid over het voornemen daartoe binnen een redelijke termijn mondeling of schriftelijk een zienswijze naar voren te brengen.
2. Het voornemen vermeldt in ieder geval de reden en duur van de voorgenomen maatregel en het percentage waarmee de uitkering wordt verlaagd.
3. Het college kan toepassing van het eerste en tweede lid achterwege laten als:

   a. de belanghebbende al eerder in de gelegenheid is gesteld een zienswijze naar voren te brengen en zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan; of

   b. de belanghebbende aangeeft hiervan geen gebruik te willen maken.

Artikel 4.4 Inhoud

De maatregel vermeldt in ieder geval de reden en duur daarvan, het percentage waarmee de uitkering wordt verlaagd en de wijze waarop rekening is gehouden met de individuele omstandigheden van de belanghebbende.

Artikel 4.5 Tenuitvoerlegging

De maatregel wordt ten uitvoer gelegd met ingang van de kalendermaand die volgt op de maand waarin de maatregel aan de belanghebbende is bekendgemaakt of, als dat niet mogelijk is dan wel gelet op de omstandigheden van het geval naar het oordeel van het college niet wenselijk is:

a. over de periode waarin de aan de maatregel ten grondslag liggende gedraging plaatsvond;

b. vanaf de datum van toekenning van de uitkering; of

c. op een later moment, maar niet later dan drie maanden na bekendmaking van de maatregel en niet nadat het recht op uitkering is beëindigd.

Paragraaf 4.3 Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Artikel 4.6 Definitie

Onder tekortschietend besef van verantwoordelijkheid worden in ieder geval de volgende gedragingen verstaan waardoor eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op bijstand wordt gedaan:

a. het in de periode voorafgaand aan de bijstandsverlening verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid;

b. het nalaten om tijdig een aanvraag te doen voor een voorliggende voorziening;

c. het voor of tijdens de bijstandsverlening per maand meer dan anderhalf keer de relevante bijstandsnorm besteden aan algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan zonder dat sprake is van bijzondere omstandigheden die dat rechtvaardigen;

d. het voor of tijdens de bijstandsverlening onverantwoord interen op eigen vermogen door het wegschenken of opmaken van vermogen dat, als het was gebruikt voor de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan, ertoe had geleid dat de belanghebbende gedurende een langere tijd geen beroep had hoeven doen op bijstand.

Artikel 4.7 Berekening hoogte en duur van de maatregel

1. Bij tekortschietend besef van verantwoordelijkheid als bedoeld in artikel 4.6, onder a, wordt de maatregel vastgesteld op 100% van de uitkering gedurende ten hoogste 3 maanden.

2. In de overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid wordt de maatregel vastgesteld op:

a. 5% van de uitkering gedurende 1 maand bij een benadelingsbedrag tot € 1.500;

b. 10% van de uitkering gedurende 1 maand bij een benadelingsbedrag vanaf € 1.500 tot € 2.500;

c. 25% van de uitkering gedurende 1 maand bij een benadelingsbedrag vanaf € 2.500 tot

€ 5.000;

d. 100% van de uitkering gedurende ten hoogste 6 maanden bij een benadelingsbedrag van € 5.000 of hoger. Het maatregelbedrag mag daarbij nooit hoger zijn dan het benadelingsbedrag.

F

Artikel 5.1, tweede lid, komt te luiden:

2. In geval van de Gelrepas geldt dat een inwoner een aanvraag in kan dienen voor:
    - zichzelf;
    - zijn partner;
    - zijn ten laste komende minderjarige kind of kinderen;
    - indien er sprake is van lichamelijke of psychische handicap, waarbij de inwoner niet zelfstandig activiteiten kan bezoeken: de begeleider.

G.

Artikel 5.7 komt te luiden:

Artikel 5.7 Doelgroep

1. Tot de doelgroep van de Gelrepas behoren inwoners met een laag inkomen zoals bedoeld in het derde en vierde lid, en hun ten laste komende minderjarige kinderen. Zelfstandigen of parttime ondernemers behoren ook tot de doelgroep.

2. Onder omstandigheden kan een minderjarige een zelfstandig recht op de GelrePas hebben. Er moet dan sprake zijn van een minderjarige in een opvangsituatie binnen de gemeente, die niet terug kan vallen op het inkomen van een voogd of gezaghouder, bijvoorbeeld omdat de financiële band tussen de minderjarige en de ouders doorbroken is.
3. Onder een laag inkomen voor volwassenen (inwoners ouder dan 18 jaar) wordt verstaan: Een inkomen dat op datum van de aanvraag niet hoger is dan 120% van de voor hem/haar van toepassing zijnde bijstandsnorm als bedoeld in artikel 5, onderdeel c van de wet, waarbij de artikel 19a en 22a van de wet buiten toepassing blijven. Voor ondernemers wordt het inkomen bepaald volgens het besluit bijstandsverlening zelfstandigen.
4. Onder laag inkomen wordt voor het recht voor kinderen van 4 tot 18 jaar verstaan: een inkomen van de ouders dat op de datum van aanvraag niet hoger is dan 150% van de op hen van toepassing zijnde bijstandsnorm als bedoeld in artikel 5, onderdeel c van de wet, waarbij de artikel 19a en 22a van de wet buiten toepassing blijven;
5. In geval van maandelijks wisselende inkomsten wordt uitgegaan van het gemiddelde inkomen over een periode van drie maanden voorafgaand aan het moment van aanvraag. In geval van een zelfstandig ondernemer wordt het totaal aan inkomen bepaald over een boekjaar voorafgaand aan de aanvraag.
6. Inwoners en hun ten laste komende kinderen, die op het moment van aanvraag deelnemen aan een minnelijk of wettelijk schuldentraject, behoren ongeacht de hoogte van hun inkomen tot de doelgroep van de Gelrepas.
7. Niet tot de doelgroep behoort de inwoner die:
    a. Deelneemt aan onderwijs of een beroepsopleiding waarvoor aanspraak kan worden gemaakt op studiefinanciering op grond van de Wet studiefinanciering 2000.
    b. Een vermogen heeft dat op het moment van de aanvraag hoger is dan bedoeld zoals in artikel 34 van de Participatiewet of voor zelfstandigen zoals bedoeld in artikel 7 en 8 van de Bbz, waarbij vermogen in de vorm van een eigen woning of woonwagen volledig buiten beschouwing wordt gelaten;
    c. Een verblijfsstatus heeft en in een asielopvang in de gemeente verblijft, maar niet onder te taakstelling huisvesting van de gemeente Rheden valt en derhalve ook niet in de gemeente gehuisvest gaat worden. Deze bepaling is ook van toepassing op alleenstaande minderjarige vreemdelingen.
    d. Enkel een briefadres in de gemeente heeft en niet feitelijk in de gemeente verblijft.

Artikel II Inwerkingtreding

1. Deze verordening, met uitzondering van hoofdstuk 4, treedt in werking op het tijdstip waarop artikel I, onderdeel E, van de Participatiewet in balans in werking treedt.
2. Hoofdstuk 4 van deze verordening treedt in werking op het tijdstip waarop:
   a. het wetsvoorstel Wet handhaving sociale zekerheid tot wet is verheven en in werking treedt; en
   b. artikel I, onderdeel E, van de Participatiewet in balans in werking treedt.
3. Een aanvraag of bezwaarschrift die de inwoner heeft ingediend vóór de ingangsdatum van deze verordening en waarover het college na 1 januari 2027 een besluit neemt, handelt het college af volgens de verordening die geldt op de datum van aanvraag.
4. Op maatregelen die zijn opgelegd voor de datum van inwerkingtreding van hoofdstuk 4 van deze verordening blijft de verordening die geldt op de datum van oplegging van de maatregelen van toepassing.
5. Op gedragingen die plaatsvonden voor de datum van inwerkingtreding van hoofdstuk 4 van deze verordening waarop voor de datum van inwerkingtreding van hoofdstuk 4 van deze

verordening nog niet is beslist, blijft de verordening die geldt op de datum van de gedraging van toepassing als dat voor de belanghebbende gunstiger is.

6. Op het moment dat een besluit volgens deze nieuwe verordening gunstiger uitpakt voor de inwoner, past de gemeente deze verordening toe.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 24 november 2026,

De Steeg,

De raad voornoemd,

voorzitter.

griffier

De Artikelsgewijze toelichting van de Verzamelverordening Werk en Inkomen gemeente Rheden 2026 wordt als volgt gewijzigd:

A.

Na de toelichting op artikel 2.3 wordt de toelichting op artikel 2.3a toegevoegd luidende:

Artikel 2.4: Maatschappelijke participatie gericht op arbeidsinschakeling

Eerste lid

Dit lid behoeft geen verdere toelichting.

Tweede lid

In dit lid wordt concreet gemaakt waaruit de ondersteuning gericht op arbeidsinschakeling kan bestaan. Deze ondersteuning hoeft echter niet altijd te zien op activiteiten of voorzieningen die door de gemeente worden aangeboden. Het kan ook gaan om het bieden van een zetje in de rug, het geven van de verzekering dat een persoon iets mag zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitkering of het wijzen door de consulent van een persoon op bestaande initiatieven en activiteiten waar diegene aan kan deelnemen. Dit is uitgewerkt in de onderdelen a en b.

Onderdeel a ziet op activiteiten of voorzieningen die direct gericht zijn op arbeidsinschakeling, zoals scholing en proefplaatsing. Onderdeel b ziet op meer ondersteunende en activerende vormen van begeleiding in het voorstadium van arbeidsinschakeling. Deze vormen van ondersteuning zijn uiteindelijk eveneens gericht op arbeidsinschakeling, maar kunnen ook betrekking hebben op het faciliteren van eerste stappen in dat proces.

Derde lid

Dit lid behoeft geen verdere toelichting.

Vierde lid

Op grond van dit vierde lid wordt de ondersteuning nader vormgegeven. Het college moet de aard, inhoud en duur van de ondersteuning afstemmen op de behoeftes, mogelijkheden en capaciteiten van de persoon. Gezien deze mogelijk per persoon verschillen, zal ook de invulling van de ondersteuning verschillen. Daarnaast bepaalt het college de aan de ondersteuning verbonden voorwaarden en verplichtingen en maakt deze kenbaar aan de persoon. Hiermee wordt invulling gegeven aan het aspect van wederkerigheid, waarbij tegenover de geboden ondersteuning ook inzet en medewerking van de persoon wordt verwacht.

B.

Na de toelichting op artikel 2.3a wordt de toelichting op artikel 2.3b toegevoegd luidende:

Artikel 2.5: Maatschappelijke participatie niet gericht op arbeidsinschakeling

Eerste lid

Maatschappelijke participatie is niet alleen gericht op arbeidsinschakeling. Als arbeidsinschakeling voor personen niet of nog niet mogelijk is, kan maatschappelijke participatie juist ook gericht zijn op het stimuleren van deelname aan de samenleving. Dit eerste lid regelt de wijze waarop het college ondersteuning kan bieden bij maatschappelijke participatie wanneer arbeidsinschakeling (nog) niet haalbaar is.

Tweede lid

In dit lid wordt concreet gemaakt waaruit de ondersteuning bij maatschappelijke participatie die niet gericht is op arbeidsinschakeling kan bestaan. Deze ondersteuning hoeft echter niet altijd te zien op activiteiten of voorzieningen die door de gemeente worden aangeboden. Het kan ook gaan om het bieden van een zetje in de rug, het geven van de verzekering dat een persoon iets mag zonder dat dit gevolgen heeft voor de uitkering of het wijzen door de consulent van de persoon op bestaande initiatieven en activiteiten waar diegene aan kan deelnemen. Dit is uitgewerkt in de onderdelen a en b.

Onderdeel a ziet op activiteiten of voorzieningen voor personen voor wie arbeidsinschakeling nog niet haalbaar is. Voor deze groep staat participatie centraal in plaats van re-integratie. Daarbij kan onder andere worden gedacht aan mantelzorg, vrijwilligerswerk of deelname aan sociale netwerken.

Onderdeel b ziet op meer ondersteunende en activerende vormen van begeleiding gericht op deelname aan het maatschappelijk leven om sociaal isolement te voorkomen en te doorbreken. Dit gaat bijvoorbeeld om een zetje in de rug, de geruststelling dat deelname geen gevolgen heeft voor de uitkering of een verwijzing naar initiatieven en activiteiten waaraan een persoon kan deelnemen.

Derde lid

Dit lid behoeft geen verdere toelichting.

C.

De toelichting op hoofdstuk 4 (oud) wordt vervangen door een nieuwe toelichting en komt te luiden:

Hoofdstuk 4 Afstemming

Algemeen

Met deze wijziging in de verordening wordt invulling gegeven aan de verplichtingen om regels te stellen, zoals opgenomen in artikel 8, eerste lid, onder a en c, van de Participatiewet, artikel 35, onder a en c, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en artikel 35, onder a en c, van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ). Op grond van deze artikelen is de raad gehouden om bij verordening regels te stellen over de bij oplegging van een maatregel te hanteren normen, voor zover die nog niet in de wet zijn neergelegd. Ook worden met deze verordening nadere regels gesteld over de maatregel wegens ‘tekortschietend besef van verantwoordelijkheid’.

De reden om op dit moment met een wijziging te komen ter vervanging van de bestaande regelgeving volgt uit de ontwikkelingen in landelijke wet- en regelgeving. Zo worden de landelijke regels over maatregelen ingrijpend gewijzigd als gevolg van de Participatiewet in balans en de Wet handhaving

sociale zekerheid. Ook wordt het (landelijke) Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten gewijzigd en uitgebreid. Met het vaststellen van deze verordening wordt strijd met deze landelijke regels voorkomen.

In de memorie van toelichting bij de Wet handhaving sociale zekerheid heeft de landelijke wetgever toegelicht hoe de regels om meer bij het individuele geval passende handhavingsmaatregelen mogelijk te maken zijn bedoeld (Kamerstukken II 2024/2025, 36785, nr. 3, p. 1 en 2). Volgens de landelijke wetgever is het voor het maatschappelijk draagvlak van de sociale zekerheid belangrijk dat mensen die een uitkering nodig hebben deze ook ontvangen, maar ook dat misbruik van de sociale zekerheid wordt voorkomen en bestreden. Wanneer een regel wordt overtreden, kan handhaving nodig zijn. De Participatiewet, IOAW en IOAZ bevatten verschillende instrumenten voor handhaving. Daaronder valt ook de maatregel waar deze verordening op ziet. De maatregel is een herstelsanctie en dient als stimulans om de wettelijke verplichting alsnog na te leven of om de financiële gevolgen van het niet naleven (gedeeltelijk) terug te draaien. Deze systematiek wordt onderschreven en met deze verordening wordt beoogd deze verordening hierop te sluiten.

Artikel 4.1 Toepassingsbereik

Artikel 1 bevat een opsomming van de maatregelwaardige gedragingen waar deze verordening op ziet. Daarbij wordt verwezen naar de bepalingen in de Participatiewet, IOAW en IOAZ waarin de verplichtingen van de uitkeringsgerechtigde zijn vastgelegd. Als zo een verplichting niet wordt nagekomen, kan een maatregel aan de orde zijn. Uitzondering hierop zijn de inlichtingenplichten die op grond van de Participatiewet op de uitkeringsgerechtigde rusten (artikelen 17, eerste lid, of 36b, vierde lid, van de Participatiewet). Voor schending van de inlichtingenplicht kan geen maatregel worden opgelegd, maar wel een bestuurlijke boete op grond van artikel 18a, eerste lid, van de Participatiewet.

Artikel 4.2 Redelijke termijn bij oplegging maatregel

De redelijke termijn (artikel 2, eerste lid) beschermt de belanghebbende tegen traag optreden van de overheid. Welke termijn redelijk is, zal door het college per geval beoordeeld moeten worden. Het is van belang daarbij het herstelkarakter van de maatregel in ogenschouw te houden: naarmate het tijdsverloop sinds de constatering van de gedraging groter is, zal de maatregel in de regel minder effectief zijn voor het herstel van de situatie. Het tijdsverloop zal minder snel aanleiding zijn om af te zien van een maatregel als de gedraging veel impact heeft op het beroep op een uitkering, bijvoorbeeld bij het wegschenken van een groot vermogen.

Artikel 2, tweede lid, betreft codificatie van vaste rechtspraak van de CRvB waaruit volgt dat een maatregel niet kan worden opgelegd als het recht op uitkering inmiddels is beëindigd (CRvB 21 augustus 2007, ECLI:NL:CRVB:2007:BB2800).

Artikel 4.3 Zienswijze

Met dit artikel wordt het college vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid verplicht tot het vragen van een zienswijze op de vastgestelde feiten of geïnventariseerde belangen (eerste lid). Uit artikel 4:8 Awb volgt reeds dat de belanghebbende in beginsel in de gelegenheid moet worden gesteld een zienswijze te geven voordat de maatregel wordt opgelegd. Het is in de eerste plaats aan het college om de relevante feiten en belangen in kaart te brengen, voordat een maatregel kan worden opgelegd. Het college informeert de belanghebbende vervolgens over de voorgenomen maatregel (tweede lid). Met het vragen van een zienswijze wordt de belanghebbende in de gelegenheid gesteld te reageren op de verzamelde kennis over de relevante feiten en de af te wegen belangen. Het college kan daarbij gerichte vragen stellen aan de belanghebbende, bijvoorbeeld of de gedraging inderdaad heeft

plaatsgevonden, wat de reden daarvoor was en of er bijzondere (individuele) omstandigheden zijn die volgens de belanghebbende in de besluitvorming moeten worden betrokken.

Het college is vervolgens gehouden om de zienswijze van de belanghebbende daarop te betrekken bij de verdere voorbereiding van de maatregel. In sommige gevallen zal het vragen van een zienswijze op zichzelf al kunnen resulteren in naleving zonder dat een maatregel nodig is. In bepaalde gevallen kan van het vragen van een zienswijze worden afgezien (derde lid), namelijk als de belanghebbende eerder al zijn zienswijze naar voren kon brengen en er zich sindsdien geen nieuwe feiten of omstandigheden hebben voorgedaan (derde lid, onder a) of als de belanghebbende (expliciet) heeft aangegeven van dit recht geen gebruik te maken (derde lid, onder b). De zienswijzefase mag niet worden gebruikt om alvast bezwaar te maken tegen een voorgenomen besluit.

Artikel 4.4 Inhoud

Artikel 4 schrijft voor welke informatie de maatregel ten minste moet bevatten. Dit artikel dient als invulling of explicitering van het motiveringsvereiste dat volgt uit artikel 3:47, eerste lid, Awb.

De inhoud maakt in elk geval voor de belanghebbende inzichtelijk waarom aan hem een maatregel wordt opgelegd, wat de hoogte en duur van de maatregel is en op welke wijze rekening is gehouden met de individuele omstandigheden van de belanghebbende. Zoals aangegeven in het algemeen deel van deze toelichting moet het college per geval beoordelen of een maatregel passend is. Daarbij worden in ieder geval de aard en ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de mate waarin de overtreding het gevolg is van een handelen of nalaten van het college betrokken. De uitkomst van die beoordeling moet in het besluit vermeld worden.

Artikel 4.5 Tenuitvoeringlegging

Uitgangspunt is dat de maatregel ten uitvoer wordt gelegd met ingang van de kalendermaand volgend op de maand waarin de maatregel aan de belanghebbende is bekendgemaakt. De belanghebbende krijgt vanaf die maand een lager bedrag uitgekeerd. Het is wenselijk dat de financiële stimulans tot beëindiging van de overtreding zo snel mogelijk plaatsvindt. Dat past bij het herstelkarakter van de maatregel. Artikel 5 ziet ook op de gevallen waarin het niet mogelijk of niet wenselijk is om de maatregel in de eerstvolgende maand toe te passen. Voor die gevallen zijn er drie alternatieve mogelijkheden voor tenuitvoerlegging van de maatregel (artikel 5, onderdelen a tot en met c).

Onderdeel a

Soms is het niet mogelijk om het (volledige) maatregelbedrag in mindering te brengen op nog uit te keren gelden, bijvoorbeeld omdat de belanghebbende nog maar een maand of tot een beperkt bedrag uitkering zal ontvangen. Het college kan er in dergelijke gevallen voor kiezen om de maatregel met terugwerkende kracht toe te passen over de periode waarin de aan de maatregel ten grondslag liggende gedraging plaatsvond (artikel 5, onder a). Dat betekent dat het maatregelbedrag wordt teruggevorderd. De grondslag voor deze terugvordering is artikel 58, tweede lid, onder a, van de Participatiewet respectievelijk artikel 25, tweede lid, van de IOAW of artikel 25, tweede lid, van de IOAZ. Na beëindiging van de uitkering is oplegging van een maatregel niet meer mogelijk (artikel 3, tweede lid). Dat geldt ook als de redelijke termijn inmiddels is verstreken (artikel 2, eerste lid). Het college kan met de belanghebbende een betalingsregeling treffen als het direct terugbetalen van het volledige maatregelbedrag gelet op de vastgestelde aflossingscapaciteit van de belanghebbende in redelijkheid niet kan worden gevraagd. Daartoe biedt artikel 4:94 van de Awb een grondslag.

Onderdeel b

Artikel 5, onder b, geeft de mogelijkheid om de maatregel met terugwerkende kracht toe te passen vanaf de datum van toekenning van de uitkering. Op grond van artikel 44, vijfde lid, van de Participatiewet, respectievelijk 16a, vierde lid, van de IOAW en 16a, derde lid, van de IOAZ, kan de uitkering tot maximaal drie maanden met terugwerkende kracht worden toegekend. Deze mogelijkheid kan bijvoorbeeld gebruikt worden als de bijstand zelf met terugwerkende kracht wordt toegekend. De maatregel kan dan direct geëffectueerd worden over de eerste maanden waarover met terugwerkende kracht wordt uitgekeerd.

Onderdeel c

In sommige gevallen kunnen onevenredige gevolgen van de maatregel worden voorkomen door de maatregel niet direct, maar op een later moment ten uitvoer te leggen. Artikel 5, onder c, biedt voor dergelijke gevallen de mogelijkheid om de tenuitvoerlegging van de maatregel aan te houden. Latere tenuitvoerlegging is mogelijk zolang de betrokkene een uitkering ontvangt en tot maximaal drie maanden na bekendmaking van de maatregel. Daarbij is van belang dat op het moment van tenuitvoerlegging opnieuw wordt beoordeeld of het (gedeeltelijk) weigeren van de uitkering, gelet op de mogelijk gewijzigde omstandigheden van het geval, op dat moment nog steeds passend is. Na beëindiging van de uitkering is het niet (meer) mogelijk om alvast een maatregel op te leggen die op een later moment ten uitvoer wordt gelegd (CRvB 8 september 2009, ECLI:NL:CRVB:2009:BJ7732, rov. 4.2.1). Als de uitkering wordt beëindigd terwijl een reeds opgelegde maatregel nog niet (geheel) ten uitvoer is gelegd, kan het college op het moment van een nieuwe bijstandsverlening oordelen dat het resterende deel van de maatregel alsnog ten uitvoer moet worden gelegd. Een dergelijke beslissing is een nieuw besluit (nieuwe maatregel). Daarbij moet rekening worden gehouden met de redelijke termijn (artikel 2). Ook moet beoordeeld worden of oplegging van de maatregel op dat moment, mede gelet op het herstelkarakter, nog (steeds) gerechtvaardigd is. Ten slotte wordt opgemerkt dat de mogelijkheid tot latere tenuitvoerlegging niet mag worden gebruikt om een zwaardere maatregel op te leggen. Dat kan bijvoorbeeld aan de orde zijn als de belanghebbende door een eerdere maatregel al een lagere uitkering ontvangt, waardoor de nieuwe (tweede) maatregel niet volledig geëffectueerd kan worden. Bij een dergelijke samenloop van maatregelen, mag de uitgestelde tenuitvoerlegging niet worden aangewend om daarmee alsnog het volledige maatregelbedrag op de uitkering in te houden.

Artikel 4.6 Definitie

Dit artikel bevat een opsomming van gedragingen die in ieder geval wijzen op een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. Het gaat om gedragingen waardoor eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep op algemene of bijzondere bijstand wordt gedaan (gelet op artikel 5, onder a, van de Participatiewet wordt onder bijstand verstaan “algemene en bijzondere bijstand”).

Onderdeel a betreft het in de periode voorafgaande aan de bijstandsverlening verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid. Onderdeel b ziet op het nalaten om tijdig een aanvraag te doen voor een voorliggende voorziening. Een voorliggende voorziening is een overheidsregeling of uitkering die voorliggend is aan andere voorzieningen vanuit de overheid. Voor de bijstand zijn bijvoorbeeld de WAO, WW, WIA en Wajong-regelingen voorliggend. Onderdelen c en d zien beide op het interen, maar verschillen in de wijze waarop dat interen wordt vastgesteld. Bij onderdeel c is slechts relevant hoeveel is besteed, namelijk meer dan anderhalf keer de bijstandsnorm. Het doel van de bestedingen is geen onderdeel van de toets, althans alleen als er sprake is van bijzondere omstandigheden. Bij onderdeel d moet daarentegen vastgesteld worden dat het vermogen onverantwoord is besteed, namelijk niet aan de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan. Onder onderdeel d zullen naar verwachtingen meer verschillende gedragingen vallen: zowel het eenmalig

wegschenken van een groot bedrag als het over een langere periode te veel uitgeven. Onderdeel c is daarentegen enkel toepasbaar in gevallen waarin over een langere periode te veel (boven de interingsnorm) wordt uitgegeven.

Het artikel geeft geen uitputtende opsomming van gedragingen. Er kunnen ook andere gedragingen zijn, zowel voor als na het moment van bijstandsverlening, die blijk geven van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid.

Artikel 4.7 Berekening hoogte en duur van de maatregel

Artikel 7 regelt de hoogte en duur van de maatregel wegens een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid. In alle gevallen geldt dat een maatregel in het licht van de omstandigheden van het geval een evenredige sanctie moet zijn (artikel 3:4, tweede lid, Awb). Daarbij dient in het bijzonder acht te worden geslagen op het wettelijke afwegingskader voor maatregelen (zie Kamerstukken II 2024/25, 35785, nr. 3, p. 84 en artikel 18, zesde lid, van de Participatiewet). Dit kan ertoe leiden dat bij wijze van uitzondering in het individuele geval ten gunste van de belanghebbende wordt afgeweken van de hierna genoemde standaardhoogte en duur van de maatregel. Als wordt vastgesteld dat elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, wordt in ieder geval afgezien van een maatregel (artikel 18, zevende lid, onder a, van de Participatiewet).

Eerste lid

Voor het in de periode voorafgaand aan de bijstandsverlening verwijtbaar niet behouden van algemeen geaccepteerde arbeid geldt in beginsel een vaste maatregel van 100% van de uitkering voor de maximale duur van drie maanden. Bij deze gedraging is het niet of niet goed mogelijk om het benadelingsbedrag vast te stellen. Daarom is een vast maatregelpercentage wenselijk. De duur van de maatregel wordt afgestemd op de aard en ernst van de gedraging in het individuele geval, waarbij de maximale duur drie maanden is. Zo zal ontslagname vanuit een vast dienstverband de belanghebbende over het algemeen zwaarder worden aangerekend dan ontslagname een maand voor het aflopen van een tijdelijk dienstverband.

Tweede lid

Het tweede lid ziet op de berekening van de hoogte en duur van de maatregel in de overige gevallen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid.

De maatregel wordt in die gevallen afgestemd op het bedrag aan bijstand waarop als gevolg van het tekortschietend besef van verantwoordelijkheid eerder, langer of tot een hoger bedrag een beroep wordt gedaan: het benadelingsbedrag. Deze aanpak past bij het herstelkarakter van de maatregel omdat dit ervoor zorgt dat het onterechte beroep op gemeenschapsgelden (de benadeling) deels wordt hersteld, door een tijdelijke verlaging van de uitkering (de maatregel). Naarmate het benadelingsbedrag hoger is, wordt met het oog op dat herstel een zwaardere maatregel opgelegd.

Een voorbeeld met fictieve bedragen ter illustratie: de belanghebbende beschikte op 1 januari 2026 over een vermogen van € 16.000. Drie maanden later, op 1 april 2026 doet hij een beroep op bijstand. Zijn vermogen is dan verminderd tot € 1.000. De toepasselijke bijstandsnorm is € 1.000, de interingsnorm is anderhalf keer de bijstandsnorm: € 1.500. Het vrijgesteld vermogen is € 1.000. Conform de interingsnorm had de belanghebbende pas na 10 maanden een beroep op bijstand hoeven te doen: (€ 16.000 – € 1.000) / € 1.500 = 10 (vermogen minus vrijgesteld vermogen, gedeeld door de interingsnorm). Het benadelingsbedrag is onder deze omstandigheden het aantal maanden dat de belanghebbende te vroeg een beroep op bijstand doet (10 – 3 = 7) vermenigvuldigd met de

bijstandsnorm: 7 x € 1.000 = € 7.000. Uit artikel 7, tweede lid, volgt dat bij een benadelingsbedrag van meer dan € 5.000 de maatregel wordt vastgesteld op 100% van de uitkering gedurende maximaal 6 maanden. Het maatregelbedrag mag daarbij nooit hoger zijn dan het benadelingsbedrag.

C.

De toelichting op artikel 5.7 komt te luiden:

Gelrepas

Artikel 5.7 Doelgroep

Dit artikel omschrijft in de leden 1 t/m 6 wie tot de doelgroep van de Gelrepas behoren. De pas is bedoeld is voor inwoners die als gevolg van een laag inkomen niet deel kunnen nemen aan sport, cultuur, recreatie en educatie. Zelfstandig ondernemers met een laag inkomen behoren nadrukkelijk ook tot de doelgroep.

In het eerste lid is het uitgangspunt met betrekking tot het inwonerscriterium het adres zoals geregistreerd in de Basisregistratie Personen (BRP) van de gemeente. In het geval van minderjarige kinderen kan daarvan afgeweken worden, bijvoorbeeld als een kind elders staat ingeschreven maar feitelijk in de gemeente verblijft. In geval van co-ouderschap gaan we uit van adres van de ouder waar het kind staat geregistreerd. We sluiten daarmee aan bij de regelgeving van de Belastingdienst; het is deze ouder die de kinderbijslag voor het kind ontvangt.

Het tweede lid regelt dat het recht op de Gelrepas zich via de ouders uitstrekt over de minderjarige kinderen. Er zijn situaties waarin voor kinderen een afzonderlijk recht op de Gelrepas bestaat. Het gaat dan om kinderen in een opvangsituatie (een instelling) die in financiële zin niet terug kunnen vallen op hun ouders. En die ook niet terug kunnen vallen op het inkomen van de voogd of gezaghouder. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om kinderen in jeugdzorg met verblijf. Of om kinderen met een handicap die op een woon/zorg locatie verblijven. Het gaat in de eerste plaats om instellingen binnen de gemeente.

In lid drie en vier worden er afwijkende inkomensnormen gehanteerd voor volwassenen en minderjarige kinderen. We vinden dat kinderen te allen tijde moeten kunnen participeren. Daarom geldt voor hen (via hun ouders) een hogere inkomensgrens. De kostendelersnorm is niet van toepassing omdat de kosten die in dat geval gedeeld kunnen worden met medebewoners, geen betrekking hebben op de kosten waarin de Gelrepas voorziet (sport, cultuur, recreatie en educatie).

In lid vijf staat dat zelfstandigen of parttime ondernemers ook recht kunnen hebben op de Gelrepas hebben als zij voldoen aan de criteria met betrekking tot inkomen en vermogen. Bij de bepaling van het vermogen sluiten we aan bij de regels in het Bbz. Ook voor de berekening van het inkomen sluiten we aan bij de Bbz.

Het zesde lid regelt dat Inwoners (en hun minderjarige kinderen) die deelnemen aan een wettelijk of minnelijk schuldentraject hebben ongeacht hun inkomen recht op de Gelrepas. We sluiten hiermee aan bij het beleid van de gezamenlijke Gelrepas gemeenten. Dit recht geldt gedurende de looptijd van het traject. Inwoners die deelnemen aan een minnelijk traject krijgen de pas automatisch (ambtshalve). Dit wordt in de nadere regels uitgewerkt.

In lid zeven wordt beschreven wie nadrukkelijk niet tot de doelgroep van de Gelrepas behoren.

a. Studenten die recht hebben op studiefinanciering behoren niet tot de doelgroep van de Gelrepas. Zij hebben naast het inkomen uit studiefinanciering de mogelijkheid om met een bijbaan (extra) inkomsten te genereren om deel te nemen activiteiten die onder het doel van de Gelrepas vallen. Daarnaast kunnen zij via hun studentenkaart korting krijgen op sociale, sport, culturele en educatieve activiteiten. Studenten die geen recht hebben op studiefinanciering (in de praktijk studenten van 30 jaar en ouder) kunnen wel recht op de Gelrepas hebben,

afhankelijk van hun financiële situatie (deze aanvragen worden getoetst aan de van toepassing zijnde inkomensnormen).

b. Een inwoner met een te hoog vermogen heeft geen recht op de Gelrepas. We sluiten aan de bepalingen zoals opgenomen in artikel 34 de participatiewet. Voor zelfstandig ondernemers sluiten we aan bij de regels rondom vermogensbepaling uit het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen. Het vermogen (overwaarde) in de eigen woning wordt niet meegenomen in de vermogensvaststelling.
c. Voor statushouders (en hun kinderen) die in de gemeente opgevangen worden, geldt dat zij alleen tot de doelgroep kunnen behoren als zij aan de gemeente 'gekoppeld' zijn, en daarmee daadwerkelijk (zelfstandig) in de gemeente gehuisvest gaan worden. Voor deze inwoners is het belangrijk dat zij ook op sportief en cultureel vlak deel kunnen nemen aan onze samenleving.
d. Inwoners die alleen een briefadres in de gemeente hebben, zijn niet feitelijk woonachtig in de gemeente. Zij hebben daarom geen recht op de pas.